ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ

18 նոյեմբերի 2019 թ. N 968-Ա

ք.Ստեփանակերտ

ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՏԱԿԵՐՏԻ ՇՐՋԱՆԻ ՊՈՂՈՍԱԳՈՄԵՐ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՄԱՆ ԵՎ ԱՐՈՏՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ղեկավարվելով Արցախի Հանրապետության Նախագահի 2017 թվականի սեպտեմբերի 25-ի ՆՀ-108-Ն հրամանագրով սահմանված կարգի 3-րդ և 92-րդ կետերով՝ Արցախի Հանրապետության կառավարությունը ***ո ր ո շ ու մ է.***

1. Հաստատել Արցախի Հանրապետության Մարտակերտի շրջանի Պողոսագոմեր համայնքի անասնաբուծության կանոնակարգման և արոտների կառավարման ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր)՝ համաձայն հավելվածի:

2. Սահմանել, որ՝

1) Ծրագրի կատարման հսկողությունը վերապահվում է Արցախի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարությանը (այսուհետ՝ նախարարություն).

2) Ծրագրի շրջանակներում իրականացվող միջոցառումների պատասխանատուն է հանդիսանում Արցախի Հանրապետության Մարտակերտի շրջանի Պողոսագոմեր համայնքի ղեկավարը.

3) նախարարությունը տնտեսական տարին ավարտելուց հետո՝ եռամսյա ժամկետում Արցախի Հանրապետության կառավարություն է ներկայացնում հաշվետվություն՝ կատարած աշխատանքների և իրականացրած միջոցառումների մասին:

3. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում հաստատման պահից:

«Հաստատում եմ»

ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱԳԱՀ

Բ.ՍԱՀԱԿՅԱՆ

Հավելված
Արցախի Հանրապետության կառավարության
2019 թվականի նոյեմբերի 18-ի
N 968 -Ա որոշման

ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր
ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՏԱԿԵՐՏԻ ՇՐՋԱՆԻ ՊՈՂՈՍԱԳՈՄԵՐ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՄԱՆ ԵՎ ԱՐՈՏՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ - 2019 ԹՎԱԿԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

I. ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՏԱԿԵՐՏԻ ՇՐՋԱՆԻ ՊՈՂՈՍԱԳՈՄԵՐ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

II. ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

III. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

IV. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԻՑ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Անասնաբուծությունը հանդիսանում է գյուղատնտեսության կարևորագույն և առաջատար ճյուղերից մեկը, որը բնակչությանը պարենային ոլորտում ապահովում է կենդանական ծագման մթերքներով (միս, կաթ, ձու և այլն), իսկ արդյունաբերությանը՝ հումքով (կաշի, բուրդ, փետուր և այլն):

Անասնաբուծությունում կարևոր նշանակություն ունեն անասնապահության կանոնակարգումը, արոտավայրերի ռացիոնալ օգտագործումը, դրանց որակական հատկանիշների, ինչպես նաև դեգրադացիայի կանխարգելման նպատակով ենթակառուցվածքային օբյեկտների (արոտային ենթակառուցվածքների օբյեկտներ) բարելավումը:

Զարգացած անասնաբուծություն ունեցող երկրներում առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձվում արհեստական (ցանովի) արոտավայրերի հիմնադրմանը, որն իրենից ներկայացնում է բարձրարժեք կերային կուլտուրաներով ցանված տարածքներ, որոնց հիմքում ընկած է գիտականորեն հիմնավորված ագրոտեխնիկական միջոցառումների համակարգ՝ նպատակաուղղված բարձր բերքատու խոտածածկի ստեղծմանը:

Արոտավայրերի արդյունավետ շահագործումը և որակական հատկանիշների պարբերաբար բարելավումը կախված է նրա օգտագործման և բարելավման ճիշտ պլանավորումից, պլանավորված միջոցառումների հետևողական իրականացումից:

Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից պլանավորվում և սահմանվում են համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցման համար նախատեսված արոտավայրերի սահմանները, արոտավայրեր տանող ուղիները և արոտավայրերի օգտագործման տարեկան ժամանակացույցը:

Արցախի Հանրապետության Մարտակերտի շրջանի Պողոսագոմեր համայնքի անասնաբուծության կանոնակարգման և արոտների կառավարման ծրագրում (այսուհետ՝ Ծրագիր) օգտագործվող հիմնական հասկացություններն են՝

1) ***արոտային ենթակառուցվածքների օբյեկտներ՝*** կառույցներ (այդ թվում՝ կենդանիների սեզոնային պահվածքով պահման համար), կամուրջներ, արոտավայր տանող ճանապարհներ, կենդանիների հանգստյան վայրեր, կենդանիների ջուր խմելու համար նախատեսված հարմարանքներ (նովեր).

2) ***արոտավայր՝*** գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցման համար նախատեսված գյուղատնտեսական նշանակության հողեր.

3) ***արոտավայրերի օգտագործման տարեկան ժամանակացույց՝*** համայնքի վարչական սահմաններում և (կամ) տիրապետության տակ գտնվող արոտավայրերի օպտիմալ ծանրաբեռնվածության ապահովման նպատակով գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցման համար համայնքի ղեկավարի կողմից սահմանված ժամանակացույց.

4) ***արոտավայրերի մակերեսային բարելավում՝*** արոտավայրերի մաքրում թփուտներից և ծառաթփային բուսականությունից, բացառությամբ բնապահպանության բնագավառի պետական լիազորված մարմնի կողմից առանձնացված (համարակալված) ծառերի.

5) ***ծառերի համարակալում՝*** կենդանիների հանգստի կազմակերպման և այլ նպատակների համար օգտագործվող ծառերի ճշգրտում և պայմանական նշանների ամրացում.

6) ***արոտների ջրարբիացում՝*** արոտավայրերում, արոտներ տանող ճանապարհների վրա, գյուղատնտեսական կենդանիներին խմելու ջրով ապահովելու նպատակով ջրագծերի, նովերի կառուցում, վերանորոգում և ջրման համար նպաստավոր պայմանների ստեղծում.

7) ***արոտօգտագործող՝*** համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող արոտավայրերը գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցումով կերակրման նպատակով օգտագործող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ կամ անհատ ձեռնարկատեր.

8) ***հերթափոխ արածեցում՝*** արոտավայրերի բաժանում արոտակտորների և գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցման կազմակերպում ըստ արոտավայրերի օգտագործման տարեկան ժամանակացույցի.

9) ***օպտիմալ ծանրաբեռնվածություն՝*** արոտավայրերի՝ առանց բուսական կազմի արտադրողականությանը և էկոլոգիական ամբողջականությանը վնասելու, գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցման համար միավոր գլխաքանակով ծանրաբեռնում:

Ծրագրով ներկայացվում են անասնաբուծության կանոնակարգման և արոտների կառավարմանն ուղղված իրականացվելիք միջոցառումները և ակնկալվող արդյունքները:

I. ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՏԱԿԵՐՏԻ ՇՐՋԱՆԻ ՊՈՂՈՍԱԳՈՄԵՐ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

Արցախի Հանրապետության Մարտակերտի շրջանի Պողոսագոմեր համայնքը (այսուհետ՝ համայնք) գտնվում է ծովի մակարդակից 1200 մետր բարձրության վրա: Համայնքն ունի 232 բնակիչ և 72 տնային տնտեսություն: Տեղակայված է Մարտակերտ շրջկենտրոնից 42, իսկ մայրաքաղաք Ստեփանակերտից՝ 57 կիլոմետր հեռավորության վրա: Համայնքն ունի 1031.8 հեկտար տարածք, որից 186.32 հեկտարն արոտավայրեր են:

Բնակչության հիմնական եկամտի աղբյուրն է համարվում անասնաբուծությունը: Խոշոր եղջերավոր կենդանիների թիվը համայնքում կազմում է 48, որից՝ կով 22 գլուխ, մանր եղջերավոր կենդանիներինը՝ 75 գլուխ: Խոշոր և մանր եղջերավոր կենդանիներից, խոզերից և թռչուններից ստացվում է համայնքի բնակչության սպառման ենթակա կաթի, մսի և ձվի պահանջարկը, իսկ որոշ քանակություն էլ մթերվում է վերամշակող ձեռնարկություններին: Համայնքում տարեկան արտադրվում է մոտ 58.1 ցենտներ տավարի, 13.1 ցենտներ ոչխարի միս՝ կենդանի քաշով: Խոշոր եղջերավոր կենդանիների միջին կաթնատվությունը 2018 թվականի տվյալներով կազմել է մեկ գլխի հաշվով շուրջ 2360 լիտր, ընդհանուրը՝ 519.2 ցենտներ:

Խոշոր և մանր եղջերավոր կենդանիների պահվածքը կանոնակարգված չէ, որն էլ իր հերթին առաջ է բերում բազմաբնույթ խնդիրներ, ինչպես անասնաբուծությամբ, այնպես էլ բուսաբուծությամբ զբաղվողների համար:

Համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցման համար նախատեսված արոտավայրերը գերծանրաբեռնված են, չկան հերթափոխ արածեցման գործող մեխանիզմներ, ինչը տարիների ընթացքում պատճառ է

հանդիսացել բարձրարժեք ընդեղեն կերաբույսերի տեսակների, ինչպես նաև ստացվող կերի քանակի և որակի նվազեցման համար: Արոտավայրերի գերակշիռ մասը թփակալված է, իսկ որոշ մասերում թունավոր և կերակրման համար ոչ պիտանի բույսերը գերակշռում են բուսածածկում: Արոտավայրերում կենդանիների համար խմելու ջրի բացակայության պատճառով արածեցման ենթակա ողջ գլխաքանակը խմելու ջրից օգտվելու համար պարբերաբար ստիպված է լինում խմել լճակներից, որն իր հերթին առաջացնում է հիվանդություններ և բացասաբար է անդրադառնում գյուղատնտեսական կենդանիների մթերատվության վրա՝ 10-25 տոկոսով նվազեցնելով կենդանիների կաթնատվությունը և 25-30 տոկոսով քաշաճը:

II. ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

1. Սույն Ծրագրի նպատակն է բացառել արգելված վայրում գյուղատնտեսական կենդանու հայտնվելու դեպքերը, ստեղծել նախադրյալներ համայնքում անասնաբուծության կանոնակարգման և արոտների կառավարման համար, ինչի շնորհիվ, առկա ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործմամբ, բարձրացնել արոտների արդյունավետությունն ու կերային արժեքը, վերականգնել բուսածածկը, կանխել հողերի հետագա դեգրադացման վտանգը, ստեղծել նախադրյալներ խոշոր և մանր եղջերավոր կենդանիների գլխաքանակի, անասնապահական մթերքների արտադրության ծավալների ավելացման, նախրի և հոտի կառավարիչների համար աշխատատեղերի ստեղծման, ինչպես նաև անասնաբուծության և բուսաբուծության զարգացման և գյուղացիական տնտեսությունների կենսամակարդակի բարձրացման համար:

2. Սույն Ծրագրի խնդիրներն են՝

1) անասնաբուծության կանոնակարգման և զարգացման համար անհրաժեշտ պայմանների, առկա արոտավայրերի լիարժեք օգտագործման և արոտավայրերի բարելավման համար հնարավորությունների ստեղծումը, արոտավայրերի բերքատվության բարձրացումը.

2) արոտավայրերում գյուղատնտեսական կենդանիներին խմելու ջրով ապահովումը.

3) արոտավայրերում գյուղատնտեսական կենդանիների հերթափոխով արածեցման կազմակերպումը.

4) Ծրագրի հետևողական իրականացմամբ համայնքի բնակչության եկամուտների ավելացումը:

III. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

3. Ծրագրի շրջանակներում իրականացված ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ համայնքում արոտավայրերի արդյունավետ կառավարման նպատակով 2019 թվականի ընթացքում անհրաժեշտ է իրականացնել հետևյալ միջոցառումները՝

1) արոտների ջրարբիացում. համայնքային արոտավայրերի սահմաններում գտնվող վայրերում, արոտներ տանող ճանապարհների վրա, կենդանիների ջուր խմելու համար նովերի տեղադրում, հին նովերի վերանորոգում, ջրագծերի անցկացում և այլ աշխատանքների իրականացում: Պահանջվող աշխատանքների իրականացման համար նախատեսվում է ներդնել 1 653 100 (մեկ միլիոն վեց հարյուր հիսուներեք հազար հարյուր) ՀՀ դրամ գումար.

2) արոտավայրերի մակերեսային բարելավում. պահանջվող աշխատանքների իրականացման համար նախատեսվում է ներդնել 2 470 000 (երկու միլիոն չորս հարյուր յոթանասուն հազար) ՀՀ դրամ գումար: Մակերեսային բարելավման՝ թփուտներից մաքրման ենթակա է 65 հեկտար արոտավայր.

3) միջդաշտային ճանապարհների բարեկարգում. պահանջվող աշխատանքների իրականացման համար նախատեսվում է ներդնել 1 400 000 (մեկ միլիոն չորս հարյուր հազար) ՀՀ դրամ գումար.

4) արոտավայրերի օպտիմալ ծանրաբեռնվածության ապահովում.

5) տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից սահմանված արոտավայրերի օգտագործման ժամանակացույցի հաստատում:

4. Աշխատանքների ֆինանսավորում.

1) արոտների ջրարբիացման աշխատանքները նախատեսվում է իրականացնել Արցախի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարության (այսուհետ՝ նախարարություն) կողմից պատվիրված նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի հիման վրա.

2) համայնքի ղեկավարը արոտավայրերի մակերեսային բարելավման, ջրարբիացման, միջդաշտային ճանապարհների բարեկարգման աշխատանքների իրականացման համար ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կամ անհատ ձեռնարկատերերի հետ կնքում է պայմանագրեր (համայնքի ղեկավարն արոտավայրերի մակերեսային բարելավման աշխատանքներն իրականացնող ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց տրամադրում է տեղեկություն՝ մակերեսային բարելավման ենթակա արոտավայրերում առկա համարակալված ծառերի վերաբերյալ՝ ներկայացնելով նաև բնապահպանության բնագավառի պետական լիազոր մարմնի կողմից տրված համապատասխան թույլտվությունը): Պայմանագրերով նախատեսված աշխատանքների ավարտից հետո համայնքի ղեկավարը կատարված աշխատանքների կատարողականը ներկայացնում է նախարարություն.

3) սույն կետի 2-րդ ենթակետով նշված աշխատանքների իրականացման համար նախատեսված գումարները՝ նախարարության և համայնքի միջև կնքված պայմանագրի հիման վրա, աշխատանքների ավարտից հետո համայնքի ղեկավարի կողմից ներկայացված կատարողականի՝ Արցախի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարի հրամանով ստեղծված հանձնաժողովի դրական եզրակացության դեպքում տրամադրվում են համայնքին:

5. Նախարարությունը համակարգում և վերահսկում է Ծրագրով նախատեսվող միջոցառումների իրականացման գործընթացը:

6. Սույն Ծրագրի շրջանակներում ենթակառուցվածքների շինարարության ավարտից հետո, դրանք կարող են շահագործման նպատակով հանձնվել շրջանի վարչակազմի ենթակայությամբ գործող կազմակերպությանը, որը կրում է տվյալ ենթակառուցվածքի հետագա պահպանման և սպասարկման պարտավորությունները:

7. Սույն Ծրագրի ֆինանսավորումն իրականացվում է Արցախի Հանրապետության 2019 թվականի պետական բյուջեի «Անասնապահության կանոնակարգում և արոտների կառավարում» ծրագրով՝ հետևյալ ուղղություններով՝ համաձայն ստորև ներկայացված աղյուսակի:

Աղյուսակ

ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՏԱԿԵՐՏԻ ՇՐՋԱՆԻ ՊՈՂՈՍԱԳՈՄԵՐ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՄԱՆ ԵՎ ԱՐՈՏՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ 2019 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՊԱՀԱՆՋՎՈՂ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԸ

/հազ. դրամ/

Հ/Հ	***Ներդրումների նպատակը***	***2019թ.***	***Այդ թվում՝ ըստ եռամսյակների***			
			1-ին	***2-րդ***	***3-րդ***	***4-րդ***
1	Համայնքի հողաշինարարական հատակագծի ձեռքբերում	***6.0***	-	-	-	***6.0***
2	Արոտների ջրարբիացում	***1 653.1***	-	-	-	***1 653.1***
3	Արոտների ջրարբիացման նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմում	***66.1***	-	-	-	***66.1***
4	Մակերեսային բարելավում (1 հեկտարի հաշվով 38 000 ՀՀ դրամ)	***2 470.0***	-	-	-	***2 470.0***
5	Միջդաշտային ճանապարհների բարեկարգում (700 մետր)	***1 400.0***	-	-	-	***1 400.0***
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	***5 595.2***	-	-	-	***5 595.2***

IV. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԻՑ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

8. Սույն Ծրագրի իրականացմամբ ակնկալվում է համայնքում գյուղատնտեսական ոլորտի զարգացման առաջընթաց, որն առաջիկա տարիներին կդրսևորվի հետևյալ արդյունքներով.

1) իրականացվող ներդրումների հաշվին կկատարվեն 65 հեկտար արոտավայրերի մակերեսային բարելավման և ջրարբիացման աշխատանքներ, ինչի արդյունքում կավելանան արոտավայրերի արդյունավետ օգտագործվող մակերեսները, կբարձրանա դրանց բերքատվությունը.

2) արոտավայրերի բերքատվության բարձրացման հետ մեկտեղ կավելանան կենդանիների մթերատու հատկանիշները և անասնաբուծական մթերքների արտադրական ծավալները.

3) կստեղծվեն անխոչընդոտ նախադրյալներ համայնքում բուսաբուծության զարգացման համար.

4) գյուղատնտեսության ոլորտի գործունեության արդյունքում կբարձրանա բնակչության զբաղվածության մակարդակը և կավելանան եկամուտները.

5) կբացառվեն համայնքի տարածքում գյուղատնտեսական կենդանիների առանց հսկողության արածեցման դեպքերը:

9. Ծրագրի իրականացման հաջորդող տարիների ընթացքում համայնքում տարեկան կարտադրվի շուրջ 72.6 ցենտներ տավարի, 16 ցենտներ ոչխարի միս՝ կենդանի քաշով, աճի տեմպերը, համապատասխանաբար, կավելանան 20 և 15 տոկոսով: Կարտադրվի ավելի քան 597.1 ցենտներ կաթ, մեկ գլուխ կովի միջին կաթնատվությունը կկազմի շուրջ 2714 լիտր:

ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ
ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻ
ԿԱՌԱՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏ-ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՂԱԿԱԼ ***Ա. ԼԱՉԱՐՅԱՆ***